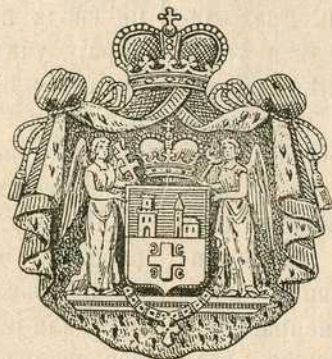

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 15.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 12. априла 1898.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Будимски *Лукијан Богдановић*, овлаштен од Његове Светости Архиепископа Карловачкога, Митрополита и Патријарха српскога, преузвишенога господина *Георгија Бранковића*, благоизволео је на празник Христова Васкрса рукоположити у саборној цркви Св. Андрејској протођакона Евгенија Летицу за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Назаренска деца у српским вероисповедним основним школама.

Мало ће бити наших вероисповедних школа, по оним местима где има назарена, а да у њима нема по које назаренско дете. Са том децом имају наши учитељи много главобоље, јер назаренска деца, а особито она у старијим разредима, наговорена од својих родитеља-назарена, неће да испуњавају све оне дужности, које и друга школска деца, према уредби и наставном плану за српске вероисповедне школе, као и према другим наредбама наших школ-

ских власти, морају да испуњавају. Зна се наима, да су наши вероисповедни учитељи дужни школску децу у веронауци настављати и религијозно-морално, у духу православне вере, васпитати; дужни су са свом школском децом у цркву на богослужења долазити, са децом у цркви појати, децу у црквеном појању обучавати и у одређене постове са њима св. тајни причешћа приступати; а школска деца опет учествују у самом богослужењу као чтеци, свећеносци и рипидоносци. Но назаренска деца, особито старија, неће често приликом наставе у веронауци, кад треба да се прекрсте, не долазе у цркву, неће да поје ни у школи, неће да учествују у богослужењу као чтеци, рипидоносци или свећеносци, а још мање ће се кад год које причестити.

Учитељ прети, опомиње, казни, али све забадава. Напоследку, неимајући власти, да их присили на вршење обвеза према цркви, мора да их се ратосиља; те се тако створи подела међу школском децом: једна морају долазити у цркву и вршити све дужности верско-обредне, а друга, назаренска, постану привилегисана, и не испуњају никаквих обвеза према цркви.

Овака подела зацело није ни мало корисна по наставу и васпитање деце. Прво, на тај начин, учитељ, немогући децу назаренску присилити на вршење црквених обвеза, које и друга школска деца врше, губи пред децом свој учитељски авторитет, а какав успех у настави и васпитању може постићи учитељ без потребног авторитета, о томе није нужно ни спомињати. Друго, на тај начин, када је учитељ већ све и сва, што му је у власти, употребио, да нагони назаренску децу на вршење црквених обвеза, па их се напоследку морао ратосиљати и оставити им на вољу — постаје он у очима деце неправичан, ако осталу школску децу неназаренску, када неоправдано изостану од цркве или уопште не узврше какву црквену обвезу, казни, док назаренска деца остају негажњена.

Ма како ствар ову узели, изнимни положај назаренске деце у српским вероисповедним школама није добар и штетан је по наставни и васпитни успех, који основна школа треба да постигне. Шта дакле да се ради, да се тај изнимни положај назаренске деце у нашим школама отклони, и да се и назаренска деца приморају на вршење свију оних црквених обвеза, које имају и друга школска деца да испуњују? Одговор на ово питање биће лак, ако смо на чисто с тиме: да ли и веронаука, и све што иде с њом, спада у ред оних предмета, који се у основној школи имају учити, и, да ли су сва за школу способна деца обвезна учити веронауку своје вероисповести и бити васпитана у њој? Па, ако су сва за школу способна, односно школска деца, дужна учити веронауку своје вероисповести и бити у њој васпитана, као што по нашим државним законима јесу — онда су и назаренска деца, која су у нашим вероисповедним школама, обвезна учити веронауку своје вероисповести и у њој бити васпитана. Овде се одмах намеће питање: па која је то вероисповест, у којој треба деца назаренска да се васпитају и какву веронауку да уче? Можда ће когод помислити: кад је свако школско дете обвезно учити веронауку своје вероисповести, онда је са свим на свом месту, што назаренска деца у нашим школама нерадо уче православни катихизис и неће да врше црквене обвезе, као остала православна деца, јер она нису православни, него назарени, па их нико и не може присилити на то. Али није тако.

Јер, по закону, свако дете угарских држављана може и мора припадати којој примљеној или законито признатој вероисповести, односно у истој бити васпитано, а међу ове вероисповести не спада назаренство. Назаренска дакле деца морају учити веронауку које примљене или законито признате вероисповести и у тој бити васпитана. А која је та примљена или законито призната вероисповест, у којој да се које назаренско дете васпита, то је одређено у 27. §. XLIII. зак. чл. из године 1895. По овом параграфу, она деца од назаренских родитеља, за коју њихови родитељи нису до 6. им године одредили једну примљену или законито признату вероисповест, којој да припадају и у којој да буду васпитана — припадају оној примљеној или законито признатој вероисповести и у њој се васпитавају, којој су вероисповести припадани њихови родитељи, док нису били назарени. Ово последње законско одређење тиче се у осталом само оне назаренске деце, која се родила после ступања у живот горњег законског чланка. А за ону децу, која су рођена пре и која су сада већ за школу способна и похађају школу, важи то, да таква назаренска деца припадају и морају бити васпитана у оној вероисповести, којој су припадали њихови родитељи, пре него што су постали назарени. Дакле, назаренска деца, које су родитељи пре него што су постали назарени, били чланови православне вероисповести, а која сада већ похађају српске вероисповедне школе, као и она деца од таквих родитеља, која у смислу 27. §. XLIII. зак. чл. из год. 1895. у будуће морају припадати православној вероисповести, треба и морају учити православни катихизис, морају вршити све обвезе према цркви, које врше и остала православна школска деца. — Када ово знамо, онда се никако несме дозволити, да назаренска деца уживају привилегисан положај у нашим школама, т. ј. да не долазе у цркву и да се не причешћују. Она треба да се *силом власти* присиле да у цркву долазе; да се причешћују, и у опште, да ни у чем не чине изузетак од остале деце. Присилна та мера тиче се у првом реду родитеља њихових, јер они не дају деци недељом и свецем да долазе у цркву, нити да се причешћују. Бива случајева, да се деца назаренска и украду од родитеља, па дођу у цркву, али тешко тима, вада то родитељи дознаду. Може се рећи, да врло ретко

www.назаренска деца, из своје сопствене побуде неће да врше прописе верске, него већином због тога, што се боје родитељске казне, ако узврше, и што им родитељи не даду. Зар је једанпут учитељ добио на питање: зашто које назаренско дете није било у цркви или на причешћу, одговор: „молим, господине, мени није дао мој отац или мати да дођем“? Шта сад ту и да ради учитељ? Да казни дете, кад није сирото дете криво! Обично запрети детету, да у будуће не чини то, него да у цркву дође, и на томе се сврши. Али учитељ не сме на томе застати, он треба да ствар пријави своје месном школском одбору, а школски одбор, да, према 3. §. школске уредбе, немарног родитеља новчано казни, а ако и највећа новчана казна остане без успеха, онда је дужност месног школског одбора, да код своје претпостављене власти корак учини, да се таквом детету постави старатељ, који ће водити бригу да дете иде у цркву и да врши своје црквене обвезе. У споменутом се параграфу не спомиње до душе да се наведене мере имају употребити и онда када родитељи задржавају децу од цркве и од причешћа, него само од школе. али ми смо мишљења, да је то једно и исто. Према оваким случајевима не смеју наше више школске власти бити млаке, нити употребљавати половне мере, са којима се ништа не постизава, него морају поступити енергично, па ма и до тога дошло, да се назаренска деца силом у цркву дотерују и на вршење верских дужности приморавају. Закону се мора прибавити важност. Мора и треба једанпут назаренским родитељима да се покаже, да нису они апсолутни господари своје деце, те да њихова деца не смеју чинити оно, што се са заблуделим верским уверењем њихових родитеља не слаже. А ако не будемо енергично поступили и све што нам по закону стоји на расположењу употребили, они ће бити све размаженији. Колико ја познајем назарене, њима не импонује ни какав разлог, него се мора употребити сила закона. — Можда ће ко приметити: а како да се приморају на причешће она назаренска деца, која нису крштена, кад се та деца по пропису црквеном не смеју ни причешћивати? Овоме одговарам, да се таква некрштена деца, а која у смислу 27. §. XLIII. закон. чл. из године 1895. морају припадати нашој православној вери, морају, ма и у шестој години, када ступе у школу, приморати на крштење. Још ми је додати то, да не само

она деца назаренска, која српску вероисповедну школу похађају, морају учити веронауку православну, него и деца у комуналним школама и у ма којим другим, само ако та деца проистичу од родитеља назарена, који су пре били православни. Све што је речено за децу у вероисповедним школама, важи и за децу по осталим школама, само што овде, на место учитеља, ступа свештеник као вероучитељ и он се има старати, да се законском одређењу важност прибави.

Овако мишљење заступао је и заступа и српски вероисповедни школски одбор овдашњи, када је пропратио молбу неколицине овдашњих назарена, упућену на њега, епархијском школском одбору у Темишвару. У тој су молби исти назарени молили, да школски одбор њихову некрштену децу прими у српску вероисповедну школу; пристају на то да њихова деца уче катихизис, да се „руком крсте“, да долазе у цркву, само да не морају *бити крштена* и да се *не причешћују*. Молба је та потекла отуда, што школски одбор није хтео испрва да прими њихову некрштену децу у школу, и они одвели децу у овдашњу комуналну школу. Но у комуналној школи нису могла деца апсолутно наредовати ни остати, будући да је онде наставни језик мађарски, који деца не разуму. У тој неприлици обратили су се они на наш школски одбор, *јер им је жеља да деца науче читати и писати српски. Та је молба њихова претходно у њиховој скупиштини прочишана и усвојена, а потписане су на њој старешине назаренске.* Како онда то, да се у извештају о седници школског Савета у погледу ове њихове молбе, вели као да су се неколико назарена мокринских обратили на наше школске автономне власти, да их узму у заштиту, да њихова деца не морају у комуналној овдашњој школи учити римокатоличку науку вере, и у којој молби или представци пристају, да се иста деца уче прекретити, да уче молитве, да иду у православну цркву, да се упознају са српским народним обичајима, само да им се не говори за сада ништа о св. тајнама: крштењу и причешћу! Изгледа као да није схваћен смер њихове молбе, те с тога и није решење Школског Савета на најглавнију тачку њихове молбе донето.* Можда је томе

* У Школском Савету је добро схваћена односна молба, но је у извештају односна неисправност.

кривом схватању њихове молбе, узрок рђава стилизација саме те молбе; али с друге стране опет, из пропратнице овдашњег школског одбора могла се њихова молба разумети. Мени је лично, а и другим члановима одбора, из разговора са тим назаренима, познато, шта су они желели и молили, па нам је њихова молба била потпуно јасна. Као што сам већ споменуо, они су молили, да се она њихова деца, која су крштена и иду у српску вероисповедну школу, не *не приморавају на причешћивање*, а не само да им се не говори о тајни причешћа; а за некрштену своју децу су молили да буду примљена у нашу вероисповедну школу, а да претходно *не морају бити крштена*, а не да им се само не говори о тајни крштења. Школски је одбор, не налазећи се надлежан, да сам на своју руку у овој ствари решење донесе, поднео њихову молбу епархијском одбору у Темишвару, па је у своме пропратном решењу изразио своје мишљење, да се крштена деца, а која похађају вероисповедну нашу школу не могу ослободити од приступања св. тајни причешћа; а за некрштену децу назаренску је изразио своје мишљење, да у смислу закона деца *та морају бити крштена*, па било да она полазе вероисповедну школу, било пак комуналну. Уједно је молио школски одбор са своје стране упутство, како да примора сву некрштену школску децу, која по закону припадају православној вери, да иста деца по обреду православне цркве приме св. тајну крштења.

Епархијски школски одбор у Темишвару донео је на ову молбу и представку решење у том смислу, да се некрштена деца назаренска, као и крштена приме у српску вероисповедну школу, да им се веронаука предаје, да се с њима иде у цркву на богослужење, само да се ни крштена ни некрштена деца *не приморавају на тајну св. причешћа и крштења, докле, док митрополијски Школски Савет у овом погледу не донесе своје меримерно решење за све епархије*. Сада је већ, у прошлој седници Школског Савета, била та њихова молба на дневном реду и пред нашим највишим школским форумом, али као што рекох, најглавније питање је остало не решено, а наиме то: *морају ли сва школска деца, која по закону припадају православној вери васпитана, бити крштена, и којим ће се*

иушем на крштење приморати, као и то: *на који начин да се присиле назаренска деца у опште на вршење верских дужности, које као школска деца имају да врше, а особито на то, да у одређено време са осталом школском децом приступају св. тајни причешћа.*

Ми се надамо, да ће епархијски школски одбор темишварски, коме је цела ова ствар враћена на делимично надлежно уредовање, на ново ех оффо поднети како молбу речених назарена, тако и пропратницу овдашњег школског одбора Школском Савету, да исти ствар поново у претрес узме и своје коначно решење у овом важном питању донесе.*

Мокрин, 23. марта 1898.

Јереј Григорије Стајић.

* Молба Мокринских назарена управљена тамошњем школском одбору дословце гласи овако: У Мокрину, 30. августа 1897. г.

Поштовани зборе!

За срећу своју држимо, што се са овом молбом пред вама јављамо кроз коју вас поштовани зборе молимо, а ви нас изволте саслушати

1. Наша је жеља, да наша мушка и женска дечица у школу иду са осталом србском дечицом.

2. Да се уче материнском језику читати и писати и да се учу отачаском својем обичају србској вероисповеди, а не римокатоличкој вери.

3. Пристајемо и на то да наша деца вршиду све дужности србске вероисповеди, што им господин учитељ по својој дужности налаже и заповеда. Само у двома тајнама хришћанске вере да нашу децу натраг изоставите, а то су: свето крштење и причешће; на ово, ако је жеља ваша можемо вам усмено казати чега ради не можемо и не смео.

А осталим другим наредбама ми се покораво са децом својом у цркву да иду у недељне и празничне дане, руком да се крсте, молитве све што закон црквени прописује да учиду.

Са овим свршујемо и вас поштовани зборе молимо ми долепотписани у име наших назарена да нам молбу примите и жељу испуните.

Са поштовањем ваше чести и старешинства покораво се

Младен Перишић
Милан Рељин
Крстин Милан.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

*

Петит молбе у погледу св. тајана крштења и причешћа је нејасан; али, тичао се он наставе о истим св. тајнама или вршења њихова, Школски Савет није могао друго решење донети него што га је донео. И назаренска деца дужна су примати наставу, бити крштена и приступати св. причешћу. Дужна су бити крштена и према односној наредби о назаренима у Угарској, као што су дужна и у Троједници према наредби која овде важи. Но како ће се она привести крштењу, о томе није надлежан решавати Школски Савет, те у том погледу и није могао донети решења. За то се старати дужна су у Угарској парохијска звања путем политичких власти. Ако захтеви парохијских звања остану безуспешни, ваља их путем епархијских конзисторија стављати. До 18. године следе и деца назаренска вероисповест, којој су припадници њихови родитељи, дакле, у тој вероисповести, а по њеној науци, имају бити и крштена. О каквом уступку — не може бити говора. Не може га бити ни у погледу наставе вереке у школи. И односна назаренска деца као припадници православне вероисповести, дужна су вршити све обвезе које су скопчане са верском наставом у школи.

Према деци, која те обвезе не испуњују има се за сада поступати по наредби Школског Савета од 19. (31.) октобра 1895., бр. Ш. С. 85/222 ех 1895; која је наредба саопштена и у 21. бр. „Срп. Сиона“ г. 1896.

Молба Мокринских назарена је врло интересантна и значајна. Она даје разлога претпоставци, да се у тамошњих назарена буди свест о потреби заједнице им са православном црквом Христовом и савест о вршењу дужности према њој; као и осећај српски. Пример Мокринских назарена, држимо, да ће утицати и на осталу нашу залуталу браћу. Треба ову појаву експлоатисати, тај обрт подржавати и јачати, а доћи ће време, да наша залутала браћа назарени увиде, да је њихово умовање и о св. тајнама крштењу и причешћу грешно и погрешно, као и остала умовања што су, примљена од људих, који не ревнују за нашу браћу, него хоће да их од нас одвоје, па да им ревнују, а којих умовања се ето они већ почињу, на спас њихових душа и на радост милога нам Српства, ослобађати.

Ур.

Проповед на Ускрс.

Говорио у саборној цркви Карловачкој Др. Георгије Летић,
проф. богословије.

Христос воскресе! Радујте се љубезни! Ликуј и весели се Сијѐне! Данас је слава Господња на тебе сијнула, и Господ је, дан овај за радост створио. „Ћиј дeњь, егоже сотвори Господь, возрадѹемса и возвеселимса конь.“ Света Црква православна, наша добра мајка, поздравља вас овим поздравом на данашњи дан. Она вас никада не напушта из очију својих, ни у данима жалости, па ево ни у данима радости. У невољи и тузи брише вам сузе, завија ране, теши и блажи, лека пружа и живот спасава; у радости пак радује се с вама заједно, поздравља вас, и благослов свој шаље. Добра мајка наша шаље нам поруку да се радујемо дану ускршњем. Отерајмо дакле црне мисли и тугу из душе наше, загрејмо срца радошћу небесном, а ледену кору са срца огњем љубави сажежимо.

Дивна зоро ускршња — ко да ти се не радује! Бели данче, ускршња славо — ко да те не велича! Какве нам богате дарове ти све донесе! Давно си била, али твоје дарове још и данас уживамо. Човек се много патио пре Ускреса, и мутно и столетњима крваво небо једва се разведри над главом грешнога човека. Доста беше муке и патње, доста кајања! И једног пролетњег дана, баш на дан ускршњи, зарудио исток руменилом красним, заплавио свод небесни плаветнилом дивним, а сунашце јарко уздиже се у висине и просу зраке своје широм великога света. Никад лепше зоре, од зоре ускршње! На ускршњи дан сијнуло је ново сунце духовноме свету — хришћанска наука, која је тада печат, моћ и победу добила. Ово ће сунце од сада душама да светли, а срца да загрева. Јер природно сунце грејало нас је и пређе, па ледени бесмо, светлило нам у мраку, па лутасмо, давало нам услове за живот и хранило нас, па гладовасмо, сваке године у пролеће обнављало природу и живот у природи, а то беше све већа дремеж, све веће мртвило. За мало па ће ово сунце да се уздигне до висина највиших, и свемир обасја, а душе и срца оживи. Из светога града Јерусалима кренуће се мала чета људи,

неколико бедних рибара и незнатних царинара, али света дружина са поносним именом апостола, кренуће се за неколико дана у име Бога великога у дањи свет — у светој ствари, да свет овај победе, пренорде. И од тога доба друкчије ће се свет окретати. Цео свет духовни кретаће се око овог сунца, сунца ускршњег. Друге ће мисли и идеје покретати свет, друге ће бити осовине, други полови, други ће бити циљеви, други правац којим ће свет поћи, правац, који води напретку, који води светлости, животу, опредељењу и сврси нашој. И као што се сунце у пролеће уздиже и јури по васељени, а за њим устоице шире се бујни вали зеленила и живота, тако је и сунце ускршње сипало благослов, где год се појавило. Поникоше високи идејали, процветаше хришћанске врлине и мирисом свет испунише, подиже се из гробова правда и истина, љубав и одушевљење, мир и слога. Ускрснуше истинске богомоље, хришћанске болнице, добротворна удружења, хришћанске државе, омекнуше сурови закони.

Од благослова овога примише и појединци и породице, племена и народи и цело друштво човечанско. Па шта је примио појединац? Он је добио ону храну за душу своју, без које души његовој нема живота. Као што је телу потребно непрестано додавање хране за накнаду утрошене снаге, исто је тако потребна накнада и за живот душе, која сваким даном губи од своје снаге и троши се у борби са злим и у додиру са искушењима овог варљивог света. Без ове накнаде, без непрестаног васпитавања хришћанског, дух би малаксао а страсти би набујале, дух се не би могао одржати у борби са слатким страстима, и пропао би за навек, а тело би такођер љуто страдало у тешким оковима зла. Хиљаду пута спотакао би се јадни човек и у пропаст сурвао, да није светлости ускршњег сунца, које му светли у тами, које га подиже и исправља.

Па тек какви се богати дарови излише на породице! Оне добише ону тврду основу, онај станац камен, који пренебрегоше задари, а који треба да је камен крајеуголни. На камену вере подигосе се хришћанске породице. Хришћански брак једино може

дати ту основу, а све друге форме, па и грађански брак, зидају на песку, и дође бура, олуј и бујица, и цео дом разори и собом однесе. Оне пежне мисли и топле осећаје, оне домаће врлине, оне дубоке побуде и деловање, она права и дужности и онај унутрашњи одношај једне душе у два тела може само Црква произвести, певговати и обновити, она само може то и надгледати, и нико други на овоме свету.

Па и народи и племена, ове велике породице прпу према том своју снагу и живот из небесних извора хришћанства. Како ли оно беше код нас? Са утврђењем хришћанства утврдиле се и основе старој српској држави, и што светлост хришћанства јаче продираше у тело народно и све слојеве његове, расла је и снага, углед и успех његов. Па тек како се показа моћ хришћанства у данима црним, невоље и патње. Промисао Божја, пре него што је пустила да на нас наиђу тешка искушења, посла нам Реч своју и Евангелије, да нас оно теши и челичи, храбри и у животу одржи. И тек, када примисмо на Косову свето причешће одпочео је низ страховитих мука, а с тиме и гвоздена сталност, пожртвовање мученичко и победа наша.

Али не само племена и народи, него и цело друштво човечанско греје се на топлим зрацима Сунца Правде и само са хришћанством живи и напредује. Може ли то бити само случај, да су границе умног и моралног напретка једне исте са границама хришћанства? Не, то не може бити само случај. Европа је заиста са Евангелијем и крстом у руци освојила умну, моралну, па шта више и политичку надмоћност над целим светом; и ако се кадгод и остали делови земаљске кугле удруже с њоме на овоме пољу, биће то без сумње у оне дане, када и они изађу из таме, сенке смртне, и отворе недра своја сунцу ускршњем — када се и они поклоне витлејемском детету, крсту на Голготи и постану учесници свију оних моћних средстава, с којима само Хришћанство располаже.

Хришћанство је дочекало дивље хорде у сеоби народа, када оно, као бујица, појурише у ове крајеве да збришу са лица земље све, што беше добро и напредно.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Хришћанство је изашло им на сусрет и својим чудним оружјем, мачем вере и огњем љубави, укротило их, пре него што би се они сатрли на згаришту напретка и цивилизације.

Хришћанска наука укротила је и припитомила образовано друштво човечанско, васпитавајући га кроз поколења. Што је друштво у главном питомо, што крв блага тече у жилама многих народа, што су многе хришћанске врлине природом и својином њиховом постале и у крв се њихову ушле, заслуга је силног васпитног утецаја науке Христове, која ево већ деветнаест векова, крв нашу припитомљава и у природи нашој добре навике ствара. Неке хришћанске врлине толико су свет освојиле, да их већ по нагону чинимо. Стога имаде данас много безумника, који замишљају, да би друштво по том моралном савршенству свом могло унапредак и без хришћанства и хришћанских побуда добро чинити и сретно напредовати. Али ново доба и искуство казује нам да то не стоји. Без непрестаног васпитавања хришћанског дух ће нам малаксати а страсти овладати; крв ће опет подивљати кроз векове и поколења и добре навике угушити. Зло ће се опет запарити на свету, али, запамтите! Опасније, но икад. Тешко друштву, када сви нови производи умнога развића ступе у службу злу, када се наука и вештина поклони цару лажи, а муња и динамит услуге своје понуде; када ум стане робовати осећајима а воља страстима. Не можете ни замислити, каквој васеленској пропасти идемо на сусрет без светлости Христове науке.

Када би вам показао слику, како би изгледали ми и цело друштво наше, када би се ова светлост изгонила из света и када би се ово спровело са свима последицама својим у свима слојевима друштвеним и у мисли и дела њихова, и када би из света нестало свега онога, што је утецајем хришћанства постало — ви би се згрозили и ником на ум не би пало да и јоту једну Цркви и вери преговара.

Јест! Али хришћанску науку треба разумети и у значај се њезин заронити, а не одмах правити лакомислене и смеле закључке са небитног на битно. Светлост Хри-

стове науке треба у срца примити и покушати по њој живети, па да одмах осетиш ону сласт небесну и анђеоску радост у души својој, да осетиш ону моћ у себи, што од људи чини анђеле, од гонитеља цркве апостоле, од разбојника покајнике, од блудника испоснике, од мекушаца и слаботиња духовне горостасе и мученике. Значај хришћанства више ћемо познати осећајима и срцем нашим него само умом и мислима. Бесконачне и небесне ствари боље су приступачне срцу него уму ограниченом.

Али доста о том! Зашто да вам даље говорим о даровима ускршњег сунца, када их ви добро знате и осећате. Зашто да вам напомињем дарове ускршњег дана, када их ви сретно уживате. Да не беше Ускрса не би ускрсла ни душа наша, не би ускренуо ни народ српски из робовања, не би ускрело ни друштво из мртвила.

Па зар није Ускрс Христов велики догађај? Који му је догађај раван у повесници света? Који је оставио дубља трага у историји човечанства? Када славимо успомену мањих догађаја, који беху узроци неким друштвеним добрима и народним тековинама, зар да не славимо овај догађај који је главни узрок свега, што имамо доброг и напредног, племенитог и узвишеног?

Стога, љубезни хришћани, не бришите радост ускршњу са лица вашег, него је примите у срца ваша и дому понесите. Не будите хладни и неблагодарни према толиким добрима.

На данашњи дан, када је милост Божја неизмерна, када су двери љубави Његове отворене, сви они, који лутају у тами и спотичу се, нека се врате натраг, и радују Ускрсу. Ма хиљаду пута згрешили, нека се само натраг поврате, и све ће им се опростити.

Омладино и Интелигенцијо! Учитељи народни, на којих пример народ много полага, уђите у народ и учите га, да се радује Ускрсу.

Радујмо се и ми Ускрсу и његовим плодовима. Радујмо се љубави Божјој и великој милости Његовој. Радујмо се животу и спасењу свом. Радујмо се победи доброга над злим, победи правде над не-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

правдом, истине над лажу, победи живота над смрћу.

Ако те мисли и ти осећаји овладају душом и срцем нашим, знаћемо и ценити дарове ускршње и достојно их уживати.

Из недара небесних разлиће се тада бујне реке вере љубави и наде у душу и тело наше, оживеће крв у жилама нашим, душа ће нам се ослободити рђе греховне и сјајем заблистати, а срце ће живо закуцати за све свето и узвишено. Дух ће нам добити крила и летићемо високо. И онде, пред престолом небеснога Творца добићемо и ону моћ, која ће нас здружити и измирити као синове заједничког Оца, као браћу рођену. Тада ће нас Господ благословити и бићемо сретни и вечно спасени. Амин!

Самоубиство пред хришћанским моралом.

Написао dr. L. Karsch, превео Ст. С. Илић.

(Свршетак)

В.) *Самоубицу не могу оправдати узроци самоубиства.*

Да ли можемо *бранити* самоубицу?

Познајемо једнога човека, који је увек, када би чуо за какав случај самоубиства, употребљавао овај лаконски израз: „Нека се чисти све што није за живот. У осталом Бог да га прости!“ У овој изреци има неке горке проније, која се с гледишта љубави према ближњему никако не би могла оправдати, али која се ипак по пресуди хладног разума одобрити мора. Може бити, да би кога горњи или томе сличан израз саблазнио; али тога смо слободни запитати: „Шта би ви, драги господине, рекли на то, када би из новина сазнали, да је Н. Н., као велика варалица испред својих кредитора побегао у Америку, само да им дугове не плати?“ Нико не може одрицати, да се самоубица с пуним правом може сравнити с оваквим варалицом — бегунцем, јер бегство учињено због дугова, није ништа друго, ван подло изигравање поверилаца. Исто тако и самоубиство није ништа друго, већ изигравање Бога, највећег добротвора људског, према коме је човек обвезан испуњавати извесне дужности; самоубиство је такође и изигравање друштва, у коме човек ужива разна добротинства и за

које је исто тако великим и важним дужностима везан; и самоубица желећи, да се ослободи свих тих дужности, напушта овај живот и бега у царство смрти.

Којега самоубицу можемо у име моралнога закона најстрожије осудити? Онога, који у *здрави и свесну стању* покушава или изврши самоубиство, као *последњи ошачки чин у дугом низу пређашњих му грехова*; да таквог самоубицу, на којег се с правом применити могу Аристотелове речи: „Самоубиство чине они, који слажући грех на грех, напослетку и на сам живот омрзну“.* Овакве самоубице не можемо никако бранити; на велику жалост искуство нас уверава, да данашњим даном од стотине самоубица, седамдесеторица спадају у ову врсту. О овоме ћемо се моћи још боље уверити, ако бацимо ма и летимичан поглед на верну статистику самоубиства.

У статистици узрока, који за собом повлаче самоубиство, на првом месту стоје *новчане немирлице, неповољно материјално стање*. Имајући пред очима конкретне случајеве, уверавамо се, да неповољно материјално стање наступа, услед неморалног претходног живота, према томе је оно природна последица последњег. Као живи сведоци за ову тврдњу служе нам: коцкарски столови, блуднички домови, испражњене боце шампањца, срећке — на којима се у часу добије стотина хиљада, а губи десет пута више; осим тога за сведоке можемо узети славољубље и раскош, који силног новца стаје.

Као што видимо дакле, неповољне материјалне околности наступају услед силног уживања и услед тежње, да се пред светом покажемо онакви, какви у самој ствари нисмо.

Међу узроцима самоубиства, на другом месту стоје: *незгодне породичне околности и несретна љубав*. Узроци породичних незгода обично су неморалне природе, те тако и самоубиства, — која се услед тога дешавају — нису ништа друго, доли завршни греси многобројних и разноврсних претходних грехова. Самоубиство учињено због несретне љубави, без сваке сумње такође на себи носи исти карактер. Љубавници су обично или зато несретни, што им се љубавни одношај оснива на грешној основи, или што им љубав није узајамна, или напослетку што је и најгоре,

* De moribus IX, c. 5.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

што једна странка иде за преваром. Догоди ли се дакле самоубиство ма из којег од наведених љубавних узрока, оно је свакако производ греха, јер сваки неморални љубавни одношај сматра се за грех и најнеразумније је љубити некога већма него Бога и Његов свети закон.

На треће место долази *досада живота*. Дечак од четрнаест година, који тек што је почео, да живи; човек у најлењем добу својега живота, који би с најбољом вољом и најјачим силама могао користити себи и другима; старац којему су ноге над гробом, — убија се из узрока, што му је живот досадан. — Појава досаде живота сама по себи веома нам је нејасна, с тога нам се с правом намеће питање: за што да коме живот досади? Без сваке сумње зато, што се сувише *журио*, да исцрпи све могуће сласти и страсти овога живота, те исцрпивши их до дна, *не зна* како да продужи даље живот. Будући пак, да је ово врло тугаљива ствар, принуђени смо уздржати се од сваког даљег подробнијег тумачења.

Напослетку многи се убијају из тежње, да *спасу част* своју. Али ко год је пажљиво читао ову расправу, могао се са свим јасно уверити, да је код тих јадника, част била већ одавна изгубљено благо, те да они баш самоубиством постају чудне жртве своје части.

Поред свега до сада реченога постоје ипак и такви случајеви самоубиства, узроци којих имају бар неке привидне основе. На пример: Властимир зада часну реч, да се у извесним околностима неће никако мешати у политику. Али утицај околности тако је снажан, да му он није у стању одолети; погази задњу часну реч и учини оно што никако не би смео учинити. Да би спасао своју част он се убије. А да ли је овим начином заиста спасена оскрамоћена част, остављам на разумно решавање поштованим читаоцима.

Узмимо још један пример. У домаћем дневнику Страшимирову, с године у годину сума расхода превазилази суму прихода; показује се дакле мањак. Равнотежа је изгубљена. Он и сам увиђа то и поред свега тога ипак се не стара, да преиначи начин својега живота; он живи у том јадном уверењу, да му прошлост, положај који у друштву заузима и везе које га у друштву подржавају, не могу дозволити, да се ода другом начину живота. —

Не можемо га осудити, да непоштено живи; честит је човек од главе до пете. Па ипак како пролази? Једног лепог дана увери се, да је упропашћен како он сам, тако исто и многи му добри и искрени пријатељи. Ову срамоту не може преживети, част своју мора спасти. Али само на који начин? Мисли и размишља, те смисли, да се убије што и учини. А да ли је тиме спасао своју част? Пред судом каквог занешењака можда и јесте, али никако не пред судом човека здрава разума, а још мање пред Богом, чији свети и непроменљиви закон никако не дозвољава, да се греси лакомислености исправљају још тежим и црњим гресима. По моралном закону, грех се само једним начином може поправити а тај је, обраћење и поправљење. С тога ако је ко варао, крао и отимао; ако је на картама или берзи прокоцкао имање своје или имање своје супруге; ако је због своје немарности и лакомислености до пропасти дотерао; — нека се папшти, да своју погрешку поправи и колико је год могуће трпељивије и без роптања сноси све непријатности и неугодности, које га као последице учињених погрешака свлазае. Ако ли је коме живот досадан и несносан, — тај нека мирно сноси бремене јада, стеченога гресима своје младости. Ако ли је ко у извесним околностима несретан, — нека раскине све ните неморалних одношаја, те нека се научи љубити и поштовати Бога већма и више од идола својих страсти.

Ко год пак неће тако да чини, тај — уза то оправданим околностима — не заслужује сажаљења од стране својих ближњих.

Бацимо ли сада поглед на ланац неморалних узрока, из којих се рађа самоубиство, уверићемо се, да се оно судом хладнога разума не може и не сме бранити. Истина, да нам се може преговорити, да је било, а да има и сада особа, које су долазиле и дошле у таква неповољна стања, која ми као узроке самоубиства истакосмо, па се за то ипак не убише; или ако и помислише на самоубиство ипак се згрозише и са својом судбином помирише. Овај приговор гони нас, да истражујемо још неки дубљи узрок, тог грозног греха данашњег века. И ми као чеда цркве Христове, као бивши робови, а сада откупљеници драгоцене крви Спаситељеве и налазимо га. С тога молимо поштоване читаоце, да изволе саслу-

www.ubistvo.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

шати, шта стоји написано у св. Јеванђељу од св. Луке, глави петнаестој, стиховима 11—32. — Један човек имао је два сина. Старији остао је оцу веран, те не напустио дома очеву и помагаше оцу у сваком послу. Млађи пак покупивши свој део, остави дом очев и отиде у земљу даљну и на брзо потроши сав свој иметак. На највишем ступњу јада и огорчења свога, размисли се, покаје се и врати се оцу; измоли у њега опроштај и отац му великодушно опрости. — Наведосмо у кратко овај јеванђеоски пример, да би поштоване читаоце потсетили, како је у старије време, сваки грешник, па ма колико да је у грех и кал неморала утонуо био, увек подражавао овом разборитом и лепог примеру блудног сина, те се трудио, да се на добар пут врати и погрешку своју заглади. Вера, да на небу живи милостиви Отац, који милосрдно прашта све грехе свакоме, ко се на земљи искрено каје тако исто и презирање пресуда занесене светине — одвраћала је очајнике од страшног и грозног греха — самоубиства. Али данас стојимо са свим другачије у овом погледу; данас влада нека чудновата и одвратна струја, која тежи да увери блудне синове нашега века, да не постоји Отац небесни, да ни на небу ни на земљи нема милости. И на велику срамоту овог просвећеног века, блудни синови његови одбацују утеху, коју им у јаду и невољи хришћанска вера пружа, те се тврдоглаво и непромишљено бацају у наручја јадног духа времена, који тежи да их упропасти, саветујући им, да се не кају, јер је кајање понижење. Ето узрока, тога дубоко сакривена узрока, који гони грешнике, да по примеру Јуде издајника, сопственим рукама угасе лучу свога живота.

Да ли да жалимо ове јаднике? Жалимо их из дубине милосрдног хришћанског срца, јер су они несретне жртве сулудих појмова о животу; али с друге стране ипак не заслужују, да их сажаљевамо — бар у толико — у колико они поклањаху више вере јадним начелима и идејама модерног стојицизма и епикуризма, него ли вечном Јеванђељу Христову.

Да ли да их осуђујемо и проклињемо? Човек Хришћанин не сме то чинити ни у ком случају, јер је право суђења Господ Бог себи задржао. „Не судите да вам се не суди!“ (Лука 6, 37.), учи нас св. Јеванђеље. Као

што је грех безусловно правдати и бранити ма којег самоубицу, исто тако је грех и осуђивати га, а још већи је грех називати самоубицу мучеником у племенитом смислу ове речи, што на жалост данашњим даном, чине многи и многи. Не осуђујмо самоубицу, већ се у овом погледу придржавајмо речи једнога песника који вели: „Нек срце плаче, кад судит' не може!“

У Сомбору, децембра 1897. године.

Сједињење Несторијана с Православљем.

Депутација сирохалдејских Несторијанаца, која је дошла у Петроград, на челу с урмијским епископом Мар-Јоном, у намери, да моли Св. Синод, да прими несторијански народ у Православље, у току неколико недеља пребивања свога у алекسانдро-невској лаври, упознала се са знаменитостима столице великог православног руског народа, спремајући се у исто време за ступање у крило св. православне цркве. На чланове депутације величина руских храмова и сјај богослужења, које у њима свршаваше збор руских свештенослужитеља, учинили су дубок утисак. Познанство с руским црквено-религиозним животом само је још више узбудило у њима пламениту жељу, да што пре ступе у крило православне св. цркве. Напослетку беху све припреме готове, Св. Синод је пристао, да се приме у крило Православља и сједињење њихово извршено је овим редом.

У очи празника Благовести Св. Синод се искупио у заседање један сат раније, него иначе, наиме у 11 сати пре подне. У исто време дође у зграду Синода и глава персијских сирохалдејских Несторијанаца, епископ супоргански и урмијски Мар-Јона, који је тражио сједињење с св. православном црквом. Као смирени молилац, који куца на врата св. православне цркве, стао је он код врата, која воде из суседне собе у палату заседања Св. Синода. Секретар Гурјев реферисе Св. Синоду, да је у једном од прошлих заседања било подробно расправљано о примању у крило православне цркве перзијских поданика, сирохалдејских Несторијанаца, који су дошли у Петроград на челу с епископом урмијским Јоном. Тада се први члан Св. Синода, високопреосвећени митрополит петроградски Паладије о-

брати другим члановима Синода с питањем: „Епископ урмијски Јона тражи опћење с нама и стоји код врата; дозвољавате ли му да уђе к нама?“ Као одговор на то чланови Синода изразише свој пристанак сагибањем главе, и епископ Јона би уведен, од додељених му јеромонаха Теофилакта и свештеника Давида Венијаминаова, у седницу Св. Синода и постављен на обичном месту за новопостављене епископе. Он је био у свом народном оделу и висока његова фигура с добрим и умним лицем, обраслим великом, полуседом брадом, производила је врло пријатан утисак. Дадоше му да прочита исповедање вере, које он изговори јасно на старосирском језику, после чега исто исповедање јеромонах Теофилакт прочита и на словенском језику. Епископ Јона потписа својом руком то исповедање вере, које је садржавало у себи и одрицање од Несторијанства. По саслушању исповедања вере први члан Св. Синода запита друге чланове: „Примате ли епископа Јону у опћење с православном црквом?“ Високопреосвећени митрополит кијевски Јоанићије одговори: „Предлажем на основу 95. канона VI. васељенског сабора, да се прими епископ Јона и они, који су с њим у свом чину“. Остали чланови Св. Синода изразише свој пристанак. Тада епископ Јона, целивавши св. крст, који је лежао на столу, где заседавају чланови Св. Синода, поклонил се и изађе, праћен од истих лица, од којих је и уведен био. Формалан акат примања епископа Јоне, и оних који с њим беху, у крило Православља, тим је и завршен. Сам чин сједињења свршен је пред св. литурђијом на дан празника Благовести Пресвете Богородице.

На дан празника, већ много пре звона на службу, народ се у гомилама кретао према Сабору Александро-Невске лавре, желећи видети ретко славље сједињења иноверног епископа са потчињеним му свештенослужитељима у крило православне цркве. Осим епископа супорганског и урмијског Јоне, чекаху на сједињење архимандрит Илија армудачагски, свештеник Георгије Беджанов и Сергије Бадалов и ђакон Јаков Бабазанов. Само сједињење свршио је између часова и литурђије високопреосвећени Паладије, митрополит петроградски, по засебном чину, „како треба примати оне, који прелазе у православну цркву из Несторијанства“, који је чин засебно отштампан ради

овог случаја у синодалној штампарији.

Заиста је био диван приказ, када је уважени предстојник православне руске Цркве, окружен својим викарима и збором свештенослужитеља срео оне, који су желели да се сједине, код врата црквених и запитао их: Хоће ли они да се одреку од погрешака и неправилности несторијанског исповедања и да се сједине с вером православно-католичком, на што они одговорише: „хоћу“ (епископ Јона старосирски, а остали словенски). Затим после свршене кратке молитве о новосједињенима, високопреосвећени предстојник запита: „Одричеш ли се од кривог учења, да су у Господу нашем Исусу Христу не само две природе, божанска и човечанска, него и две ипостаси, божанска и човечанска, и одричеш ли се учења Несторијевог и свију његових присталица?“ Одговор: Одричем се. — Питање: „Одричеш ли се кривог учења, да Пресвету Дјеву Марију, која је заиста родила Христа Бога нашега, не приличи називати Богородицом, него само Христородицом?“ — Одговор: Одричем се. — Питање: „Хоћеш ли дакле да се сјединиш са светом, православном, васељенском, источном црквом, и обећаваш ли, да ћеш јој послушан бити?“ Одговор: „Хоћу и обећавам од свега срца свога.“ Затим после исповедања вере и обећања од стране новосједињених, да ће поштовати свих седам сабора васељенских и примати утврђене од њих догмате и правила, да ће поштовати свете иконе „по разуму православне цркве, односећи поштовање према њима на првообраз, који је насликан на њима,“ и да ће чувати све установе и предања св. цркве, уважени првосвештеник, метнувши на њих крај омофора, рече им: „Уђите у цркву православну, и потпуно одбацивши заблуде, у којима сте били, Поштујте Оца Сведржитеља, Сина Његова Исуса Христа, и Духа Светога, Тројицу Јединосудну и Нераздељну.“ После тога новосједињени уз певање псалма и уз молитвословља приведени бише к амвону, где су били чланови Св. Синода, а на столу крст и Јеванђеље, и пред њима новосједињени изговорише ово обећање: „Веру православно-васељенску, коју сада добровољно исповедам, целу и неокрњену, све до последњег свог издисаја, уз помоћ Божју, тврдо сачувати, и заповести њезине вредно и радосно испуњавати трудићу се, чувајући, колико је могуће,

WWW.LIBRIS.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ерце своје у невиности. За доказ овога мога обећања целивам речи и крст Спаситеља свога. Амин.“ Затим новосједињени клекнуше и првосвештеник прочита над њима молитву, која разрешава од свих грехова и — чин сједињења би свршен. Почета би света литурђија, коју је свршио високопреосвећени митрополит Палладије уз саслужбу чланова св Синода високопреосвећених: Владимира, митрополита московског и коломенског, Антонија, архијепскопа финландског и виборгског, преосвећених: Димитрија, епископа тврског и коломенског и новосједињеног Јоне, епископа супорганског и урмијског. Богослужење се завршило с благодарним молењем уз многољетствије Господару Императору с царствујућим домом, Св. Синоду с председавајућим чланом његовим високопреосвећеним митрополитом Палладијем и новосједињеном епископу Јони с богоспасајемом паством. Народ је у гомилама прилазио к владици Јони, да би се удостојио од њега светитељског благослова.

Славље се завршило у новој великолепној трапезарији Лавре величанственим ручком, на који су се осим чланова Синода искупили виши представници свештенства, друштва и науке (у лицу професора духовне академије), и када је уважени првосвештеник цркве изрекао здравицу Императору, тада се огромном двораном заори громко „многа љета“ од свега искупљеног друштва. Затим заређаше здравице Св. Синоду, високопреосвећеном митрополиту Палладију, новосједињеном епископу Јони, и када усред свеопћег одушевљења помоћник оберпрокурора Св. Синода В. К. Сабљер прочита брзојав, у коме је Государ Император најмилостивије исказао поздрав новосједињеном епископу Јони с његовим свештеницима, тада се опће одушевљење подиже до ступња одушевљење раздраганости, и усред громких израза искрене радости сврши се ова, вредна спомена у историји руске цркве, гозба, на којој су сви били спојени једним молитвеним чувством, желећи успеха почетом великом и светом делу — просвећења светлшћу истините вере целог народа сирохалдејског.

Између многих здравица В. К. Сабљер изговорио је здравицу и духовним академијама, које се увек живо одазивају својим учењем и књижевним знањем на све важне појаве црквеног живота, и при томе је особито указао на

рад професора В. В. Болотова, који се с великим самопрегорењем трудио баш у овој сада ствари. Између професора петроградске академије одговорио му је уредник духовно-академских издања проф. А. П. Лопухин, захваљујући на пажњи према радovima скромних трудбеника науке, увек спремних послужити цркви, а особито у тако важним делима, као што је садањи покрет, који води к новој слави Православља и за чије је довршење потребна пријатељска сарадња свију сила и цркве, и друштва, и науке. Громким „многа љета“ за трудбенике духовне науке завршила се ова гозба.

(„Церковный Вѣстник“)

М. Н. Ч.

Дописи.

— Г. Карловац трећи дан Ускреса. — Овијех дана бавио се у нашој средини високопреосв. госп. епископ г. карловачки *Михаил*, дошав савсвим приватно, да о благим данима посјети своју сестру и родбину. Трећи дан Ускреса присуствовао је у св. цркви богослужењу, те помоливши се Богу и подијеливши свој архијерејски благослов несложној, а сада избором пароха, до врхунца страсти распаљеној браћи, хтеде се праћен свештенством таман удалити из цркве, кад му код амвона приступи умир. капетан П. и замоли га, да дође с њима у школску зграду, јер би „они“ ради говорити с њим у ствари избора. Оволика дрскост изненадила је и самога впреосв. г. епископа и свештенство, јер најпримитивнија пристojност захтјевала би била, да исти капетан кад већ не хтеде узети у обзир, да је впреосв. г. епископ савсвим приватно, својим фамилијарним послем дошао у наш град, — потражи г. епископа у стану му, те да га ту упита, били их хтио примити и саслушати? Високопреосв. г. епископ, савладавши немιο утисак, који на њега оволика непристойност учини, инак оде у школу, те саслушавши их разложи им цијелу ствар, посавјетова их и поучи, да буду сложни, да се не гложе, да поштују своје свештенике и т. д. Но колико су ове благе ријечи и одиета архијерејска поука на чланове те „најителлигентније“ (?) у овој дијецези општине утјецале, види се отуда, што, када се владика из школе удалио, не пољуби га у руку осим капетана, ни један од „стубова“ те општине, па чак ни задњи крајзлер. — Ово биљежимо само као куријозум за чити доказ,

коликo је црквена свијест у тим нашим т. зв. ин-
телигентним општинама будна и развијена.*

Г.

* У Горњем Карловцу је упражњено парохиско место; расписан је стечај и избор пароха одређен. При првом избору не доби ни један кандидат прописане $\frac{2}{3}$ гласова. Епархијској Конзисторији предлежало је право, да једнога од кандидата именује парохом у Горњем Карловцу. Али она се не хтеде тим правом послужити, него упути тамошњу црквену општину, да поново предузме избор, не би ли се у једном кандидату сложила. Епархијску Конзисторију и високопреосвештенога господина епископа *Михајла Грујића* руководио је при томе обзир црквенога интереса и чување автономнога угледа дотичне општине. Решење конзисторијално, као што смо у своје време извештени, примљено је у црквеној скупштини Горњо-Карловачкој са акламацијоним одобравањем. Предузет је други избор. Резултат беше исти као и код првога. Браћа се не моглоше сложити. Ниједан кандидат не доби ни сада $\frac{2}{3}$ гласова. Шта ће сада преч. Конзисторија учинити, још не знамо. Али поступак, што нам га износи поштовани наш г. дописник у своме допису, има сигурно бити доказом, с једне стране — колико су дотични црквени скупштинари у Горњем Карловцу заслужили обзира од стране високопреосвештенога господина епископа и преч. Конзисторије, а с друге стране, доказом њихове автономне свести као и њихове *автономне пристојности и автономног васпитања*. Или, можда, дотична господа у Горњем Карловцу мисле, да се непристојношћу и безобзирним рустичним понашањем према своме епископу — брани црква, народ и автономија?! Боже мој, Боже мој, шта ли још нећемо дочекати!

Ур.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(На дан Христова Васкрса) служила је литургију Његова Светост св. патријарх *Георгије* у саборној цркви. Проповедао је синеј г. *Др. Георгије Летић*. На Велики Петак, после изношења плаштанице, проповедао је синеј г. *Димитрије Бранковић*.

(Његова Светост) преузвишени господин патријарх *Георгије*, праћен по преч г. *Др. Георгију Летићу*, бавио се прошле недеље у Даљу и Осеку, а вратио се у своју резиденцију у Карловце у петак лађом. — И ако је Његова Светост путовала incognito, изашло је многобројно грађанство и изасланство срп. цркв. општине Осечке на дољноградску жељезничку станицу Осечку и поздравило Његову Светост френетичким одушевљењем. Један део изасланства, са паросима Осечким, пратили су жељезницом Његову Светост до горњоградске станице, а

од ове колима до стана. Сутрадан, у четвртак, пријављене су Његовој Светости многе посете и разна изасланства. Посете учинише, осим осталих, фелд-цагмајстер *Бехтолдсајм* и дивизионар Осечки генерал *Глобус*, велики жуан, поджупан, градоначеоник и председник судбенога стола, председник српског клуба г. *Васа Ђурђевић*, жупник Осечки са Даљским; од изасланства српска православна црквена општина и српска женска добротворна задруга на челу са гђом Анком Ђурђевић. У име црквене општине поздравио је Његову Светост председник г. Александар Јовановић. Његова Светост је благоизволела у 1 сатат вратити неке посете. После подне истог дана посетила је Његова Светост срп. правосл. цркву у дољнем граду, основне школе и препарандију, а онда капелу у гробљу. У препарандији дочекао је Његову Светост професорско особље са управитељем својим на челу. Многобројан свет дочекао је Његову Светост у цркви, а пред црквом свештенство у одјејавију. Парох Јаношевић поздравио је Његову Светост; а Његова Светост је са амвона поздравила сакупљене своје православне Србе и захвалила им на топломе дочеку. Силан је свет дочекао Његову Светост и код капеле у гробљу, а одавде је Његова Светост, уз бурне усклике, у горњи град своје стану, отпращена од изасланства црквене општине и местног свештенства.

(Протест св. Синода у Цариграду). Чланови св. Синода у Цариграду предали су Порти протест против изданих берата тројици бугарских владика у Македонији.

(Нов ректор Богословије у Београду.) За ректора Београдске Богословије постављен је указом Краљевим протојереј г. Јеврем А. Илић, досадањи професор и заступник ректора. Г. Илић је рукоположен за ђакона на дан св. Благовести, 28. марта за превитера, а на Цвети је произведен за протојереја. Сретно било!

(За споменик Митрополита Михаила) уписало је свештенство Београдско, у име своје и својих богомоља за један дан преко 3000 динара.

(Срби Лужичани) ради су, да подигну народни свој дом у Будшпину.

(Протојереј Димитрије Руварац,) парох у Земуну, мучки је нападнут, као што читамо, од отпуштеног учитеља Лазића. Баш на празник Христова Васкрса, кад је преч. г. Руварац ишао од куће у цркву на јутрењу, дочекао га је, наводно, Лазић иза једнога ћошка на улици и задао му тешку озледу на глави. Лечничка помоћ је брзо пружена, и као што чујемо г. Руварац је изван сваке опасности. Мучки нападај изазвао је

У целом Земуну гнушање према нападачу, а свеопште учествовање према г. Руварцу, којем се придружујемо и ми. Као узрок вандалском нападају наводи се лично непријатељство и жеђ за гадном осветом. Тим одвратнији је поступак наводно Лазифев, јер га је починио бивши учитељ. Г. Руварцу желимо, да се што пре опорави.

Јавна молба.

Село наше Збег или Рудник крај Сентаandreје населише они предци наши, који дођоше са славним Арсенијем Чарнојевићем, патриархом српским из Старе Србије у Сентаandreју. Зна се и памти се, да је Арсеније патриарх по године дана, све док му се није начинила кућа у Сентаandreји, седео овде у Збегу нашем а у кући, где нам је сада света црква наша.

Памте људи наши, јер су слушали од својих старијих, да се Арсеније патриарх пењао из Збега на високи Краљев Брег, па је са планине наше погледао тужан према Косову и на стару своју патриаршију у Пећ. Желео је, жудео је Арсеније патриарх, да се врати са народом својим у ослобођену Србију. — Но Бог је друкчије хтео!

Пред смрт своју заклео је Арсеније патриарх мили народ свој: да чува своју свету православну веру, и своје славно српско име, да збори својим милим српским језиком, да држи своје лепе народне и црквене обичаје. —

И ми очувасмо свети аманет Арсенија патриарха, јер су нам га стари наши предавали са колена на колено кроз два пуна столећа. Са околном браћом својом остали смо ми до данас добри православни Срби и остаће то, ако да Бог, након нас и потомци наши. —

И данас нас има у Збегу нашем до 200 православних Срба све самих ратара, али је село наше осипоманило, јер су нам се затрли леги виногради наши — а што нам је жалост наша највећа: света и лепа црква наша опала је и све, што је у њојзи овештало је, дотрајало је.

Ево је већ четврта година, како у овој нашој светој цркви слави сваке године трећи дан Св. Духова дична српска омладина, што се учи у Будимпешти, 200 годишњицу од оснивања српске патриаршије Ср. Карловачке.

На ту лепу славу скупља се, Богу хвала, велики збор српског народа нашега из Сентаandreје, Калаза, Пожаза, Чобанца, Пеште, Будима и чак са Ченелске Аде. Браћа се виђају са браћом — да се свиколици помоле Богу Великоме: да нас сачува и одржи као добре православне Србе. —

Верујте нам Браћо и Господо, да је од Бога грехота а од људи нам је зазор и срамота, што је наша света црква Збешка тако опала и овештала, те смо заиста у бризи: како ћемо у њојзи с образом да дочекамо о идућим св. Духовима и свога милог новог Владика Лукијана и велики збор народа нашега.

Ми смо Збегани људи сиромашни, а наша црквена општина Сентаandreјска се тешко истрошила оправљајући своју изгорелу саборну цркву, те не може да оправи нашу свету цркву — ма да је крајње време, да се она оправи и опреми.

У тој нужди својој обраћамо се на тебе мили православни роде и молимо покорно:

Помози роде милостиви да са две, три хиљаде фор. оправимо ову своју стару светињу и да је снабдемо са најнужнијим св. утварима.

Сваки, па и најмањи прилог добро нам дошао, ми ћемо га јавно и захвално признати у српским листовима, оправимо њиме св. цркву Збешку, набавићемо јој најнужније утвари и уписаћемо имена племенитих ктитора и приложника у црквени поменик и настојаваћемо: да се њима „поје света летургија — овог света као и онога.“

Молимо да се добровољни прилози на оправу Збешке цркве шаљу родољубивоме председнику наше црквене општине г. *Евгену Думчи*, градоначелнику у Сентаandreју (Szent-Endre. per Budapest).

Помозите нам драга Браћо и светла Господо Српска и Ви побожне и родољубиве Српкиње — да можемо светом црквом Збешком и народним збором око ње и даље хранити, овде на мртвој стражи Српства, аманет Арсенија патриарха: свету православну веру, мило српско име и језик и народне обичаје наше.

Благо вама који сте у јату, али сетите се и нас који смо слаби, али смо јаки уздањем у Бога и у милу српску браћу своју.

Бог вам богато наплатио и стоструко вратио сваки дарак ваш светој цркви Збешкој — овој маленој и новој цркви Раваница, око које свијају руке своје потомци оних Срба, који су некад као будна стража чували свете мошти кнеза Лазара, кад су оне тражиле и нашле уточишта овде међу нама. — Нас држи успомена на стару српску славу, а братска рука нека нам помогне, да не клонемо. — Тако нам Бог свима помогао!

У Збегу крај Сентаandreје на св. Благовести 1898.

Старатељство Храма Сошествија св. Духа.

Јов. Пачариз

парох.

С. Мартиновић

ратар I. тугор.

Стеван В. Поповић
управ. Текелијина завода, II. тугор.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Нове књиге.

Књижевни радови архимандрита Н. Дуцића.
 Књига 5. Београд. Цена 2 динара. Садржај: Хришћански Брак. Извори. Примједбе на пројекат закона о уређењу ниже и више Богословије у Краљ. Србији. Импровизације при претресу закона о цркв. властима у Народној Скупштини. Упорјеђење новог закона о цркв. властима са законом од 1862. г. Извјештај Главному Просв. Савјету о уџбенику Хришћ. Светиње. О цркви у Кривој Ријечи и Кожетину. О цркви (сада цамија) у гробу Св. Димитрија у Солуну. Приказ историје Карлов. Владичанства. Рецензија о Српској Архиепископији и Пећкој Патријаршији. Извјештај Минист. Просв. о испитима у Биоград. Богословији за год. 1891.-2. Приказ шематизма Правосл. Епарх. Бокоторске. Немањина најстарија црква. Које су године спаљене мошти Св. Саве. Разлике домаћих хроничара о години спаљивања моштију Св. Саве. Приказ службе Св. Петру Цетињском. Петров манастир у Требињском Горњем Пољу. Бесједа у Нишкој Саборној Цркви на дан отв. Народне Скупштине 1878. г. Бесједа у Биоград. Саборној Цркви на задушници И. С. Аксакова 1886. год. Поздравна ријеч при повратку Митр. Михаила у Србију 1889. г. Бесједа на свечаном скупу Срп. Краљ. Академије 1893. год. — Стр. 370.

Виноградар. Написао Др. Бранко Илијћ, адвокат и уредник „Српства“. Са 122 слике и цртежа. I. свеска. Цена 2 ф. ор.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

РАСПИС НАТЈЕЧАЈА РАДЊА. 37 1-3

Извађање реконструктивних радња на цркви и станбених просторија правосл. српског манастира *Гргегега* код Ирига у Срему, имаде се путем натјечајних понуда раздјелити;

Сви к тому одговарајући нацрти, као и опћенити грађевни увјети, трошковници и опис целе градње може се код управе манастира *Гргегега* сазвати, а потоња образложења истих извјештује такођер грађевна управа, краљ. грађ. савјетник Н. Volle у Загребу.

Све су радње по следећим групама раздјелене, те се могу као поједине групе или више њих заједно подузетницима на извађање дати.

Поједине групе су следеће:

Станбене просторије манастира.

Градитељске радње (већим делом ручне радње инклузивно доставе зидних спона	ф. 5971-34
Клесарске радње	” 1072-00
Тесарске радње	” 3347-73
Покривачке радње (саморучни послови)	” 333-22
Лимарске радње	” 1394-20
Столарске радње	” 4002-77
Ковачке и браварске радње	” 1115-50

Столарске радње	” 382-45
Пећарске радње	” 520-00
радње на цркви	
Градитељске радње (већим делом ручне радње инклузивно зидних спона	ф. 7622-56
Клесарске радње	” 949-85
Тесарске радње	” 1955-96
Покривачке радње	” 340-30
Лимарске радње	” 3367-85
Столарске радње	” 527-00
Браварске радње	” 1318-04

Понуде морају се најкасније до 3. маја (15. маја) о. г. у манастиру *Гргегега* или код грађевне управе у Загребу предати.

Манастир *Гргегег* 8. (20.) априла 1898.

Управа манастира *Гргегега*.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 38 1-2

На основу одобрења Славног епарх. адм. Одбор у Теминвару, овим се од стране срп. прав. црквене опћине у Јозепову расписује дражба на мањак ради оправљања св. цркве.

По одобреном предрачуну, сва радња стаје 3036 ф. ор. 10 новч. а. вр.

Сваки дражбеник биће дужан 10% од исклучне своте у готовом новцу у име пишманлука цркв. опћини положити.

Црквена опћина задржава себи право поверења према подузимачу; а дражба ће се одржати на Ђурђев дан т. ј. 23. априла (5. маја) т. г. у дворани српске школе у 2 сата по подне, где се до реченог дана може видети како предрачун, тако и услови.

У Јозепову 5. (17.) априла 1898 год.

Гавра Поповић
перовођа.

Јустин Нинчић
председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 33 3-3

Управа Манастира Бешенова расписује овим дражбу на мањак ради оправке крова на манастирском здању, које по предрачуну за дунђерски и зидарски посао износи своту од 2292 ф. ор. 85 нов. а. вр.

Дражбени услови могу се сваки дан код потписане управе дознати и увидити. Дражба ће се одржавати 19. Апр. (1. Маја) о. г. после подне у 3 сата у манастирској канцеларији. Сваки лицитант пре отпочете дражбе дужан је од исклучне своте 10% у име пишманлука потписаној управи положити.

Дражби се принуштају само стручњаци.
20. Марта, (1. Априла 1898.)

Управа Манастира Бешенова.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 35 2-3

Управа Манастира Вел. Ремете, по одобрењу Слав. Арх. Админ. Одбора од 19. фебруара (3. марта) А О. 45/21. ех 1898 — ради оправке на торњу и цркви манастир. расписује овим лицитацијом

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

17236/46

тацију на мањак, за дан 20. априла (2. маја) о. г. у 10 сати пре подне у Манастир. писарни.

По прорач. трошковнику, посао са материјалом: зидарски, дрводељски, столарски и лимарски износи — 2275. фор. 05 нов.

Лицитанти су дужни пре дражбе положити 10% пишманлука.

Условија за издавање овога посла могу се видети у ман. писарни сваки дан као и на дан дражбе.

У Ман. Вел. Ремети, 27. марта 1898.

Управа Ман. Вел. Ремете.

ОФЕРТАЛНА ДРАЖБА. 35 2—3

Од стране подисане управе Манастира Крушедола овим се расписује дражба на Оферте у погледу закупа Манастирске земље на 12 година.

Земљиште се то састоји одириликe из 1800 кат. јутара оранице и 400 кат. јутара паше и ледине.

Иста земља лежи на један сат железничке и исто толико од дунавске царобродске станице и снабдевена је са потребним Економским зградама.

Приспеле оферте ће подисана управа узети у првом реду у претрес, а коначно одобрење односно усвајања зависиће од надлежних претпостављених власти.

Оферти се морају са тачним обележењем попуњене закупне своте и 5000 фор. у име пишманлука подисаној управи Манастира, посл. пош. Magarik Srem, најдуже до 20. Априла (2. Маја) т. г. послати. — Доцније приспели оферти неће се узети у обзир.

Ближи услови могу се код подисане управе све до горњег рока увек сазнати. —

У Манастиру Крушедолу дана 28, Марта (9. Априла 1898.

Управа Манастира Крушедола.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Долеподисани препоручујем своју од 60 година постојећу и добро снабдевену

ВОСКАРСКУ РАДЊУ

особито пречасној господи свештеницима и г. г. тоторима црквеним, будући да во-сак сам израђујем и белим, то се налазим у стању своје штоване муштерије послужити са финим воштаним свећама по 2 фор. кила. — Пошиљке од 5 кила и даље шаљем франсо. Ако је пошиљка 10 кила и даље онда сандучић не рачунам.

Молим у штованим наредбама означење колико свећа у кили да буде, које савесно и тачно извршујем. На захтевање шаљем мустре.

Стеван Станковић

воскар.

5—10

Шинлош (Барањска жупанија).

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликвана

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Штампа: Српске Манастирске Штамприје у Ср. Карловцима.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА